

Список використаних джерел:

1. Баранов О.А. Визначення терміну «штучний інтелект». *Інформація і право*. 2023. №1 (44). С. 32–49. URL: https://ippi.org.ua/sites/default/files/5_28.pdf (дата звернення: 24.03.2025).
2. Стельмах О.С. Міжнародно-правовий режим космічної безпеки: до теорії питання. *Держава і право*. 2012. Вип. 56. С. 522–531. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/64472/96-Stelmakh.pdf?sequence=1>. (дата звернення: 21.03.2025).
3. Богом'я В., Гудзь А. Штучний інтелект: сучасний стан і перспективи застосування. *Сучасні інформаційні технології у сфері безпеки та оборони*. 2023. Т. 46, № 1. С. 13–17. <https://doi.org/10.33099/2311-7249/2023-46-1-13-17>.
4. Бутинська Р.Я. Штучний інтелект у сфері праці: проблеми та перспективи правового регулювання. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2024. № 2. С. 301–302. <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2024.02.52>.

Романова О. В., Харакоз Л. В.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

**АКТУАЛІЗАЦІЯ ПЛАНОВОГО ПІДХОДУ ДО ПРОГНОЗУВАННЯ
РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ**

Тривалий розвиток ринкових відносин у світі та досвід України свідчать, що ринок не здатний самотійно визначати стратегічні цілі суспільного прогресу та налаштовуватися на їх досягнення без державного втручання та цілеспрямованого планування, та «що ВВП – неадекватний показник для того, щоб судити про добробут у часі, особливо його економічного, соціального та екологічного аспектів, деякі з яких часто називають стійкістю (sustainability)» [1, с. 46]. За словами Н. Саркозі (2010): «Проект суспільства чи цивілізації не може будуватися з опорою лише на ринок. Проект цивілізації народжується з колективної волі, колективного зусилля протягом тривалого часу. Це не плід швидкоплинного зіткнення попиту та пропозиції» [1, с. 19]. Держава повинна взяти на себе функції прогнозування, стратегічного планування та координації просторового розвитку економіки.

З 2016 р. як головний орієнтир «стратегічного планування, макроекономічного прогнозування та програмування розвитку» України прийнято цілі сталого

розвитку (ЦСР) [2]. В умовах воєнного стану в Україні як на національному та і на регіональному рівнях просувається стратегічне планування та фінансування сталого розвитку, у тому числі за підтримки ООН у 2024 році в Україні відбулося 89 програмних інтервенцій національного та субнаціонального рівня, у 2023 році – 115, у 2022 році – 78 та за всі роки – 143 [3]; розпорядженням КМУ від 29.11.2024 № 1190-р визначені нові національні завдання (91) та індикатори (308) ЦСР (17) [4].

Особливість стратегічного планування для досягнення ЦСР полягає у застосуванні системного підходу, у структурі якого економічний розвиток коїться у сукупності з соціальною справедливістю та раціональним природокористування і з урахуванням просторових чинників розвитку. Результативна соціальна-економічна політика сталого розвитку потребує науково обґрунтованих рішень, інноваційних підходів до моніторингу ЦСР.

Замислюючись над питанням післявоєнного відновлення України, автори визначають, як ключовий інструмент формування єдиного економічного простору України, просторове планування на основі проблемно-орієнтованого аналізу особливостей регіонального розвитку [5]. Відповідно, ефективна стратегія просторового розвитку України повинна базуватися на розмежуванні пріоритетних цілей виробництва та усуненні соціально-економічних (табл.1).

Таблиця 1

Основні фактори, що формують можливості та обмеження просторового розвитку України

Можливості:	Обмеження:
Вигідне географічне положення між ЄС та Азією (<i>транзитний потенціал</i>). Родючі чорноземи (<i>аграрний потенціал</i>). Різноманітність кліматичних зон (<i>туристичний, аграрний та енергетичний потенціал</i>). Доступ до Чорного та Азовського морів (<i>торгівельний потенціал</i>)	Нерівномірність природних ресурсів. Кліматичні зміни. Екологічні проблеми (забруднення води, повітря, вирубування лісів). Руйнування інфраструктури (мости, дороги, підприємства, порти).
Високий рівень урбанізації. Високий рівень освіченості населення (<i>інтелектуальний потенціал для ІТ та інновацій</i>).	Демографічна криза. Територіальні диспропорції (депопуляція сіл, малих міст). Масова еміграція (понад 6 млн українців виїхали за кордон, відтік кваліфікованих кадрів за кордон).

Продовження табл. 1

Можливості:	Обмеження:
Промисловий експортний потенціал. ІТ-сектор та креативні індустрії. Аграрний експортний потенціал. Транспортний потенціал Потенціал розвитку логістичних хабів.	Енергозалежність. Інфраструктурна зношеність. Корупція та низький рівень інвестицій. Нерівномірність розвитку інфраструктури між регіонами.
Європейська інтеграція та вихід на нові ринки, зниження залежності від східного напрямку Міжнародна підтримка (інвестори, гранти, кредити).	Військовий конфлікт та тимчасово окуповані території на сході та півдні втрачають потенціал розвитку. Політична нестабільність. Зростання диспропорцій між регіонами

Джерело: складено авторами

Як основні виклики для просторового розвитку «в умовах великої війни» [6] вказуються «безпекові ризики, нестача кваліфікованих працівників і наслідки обстрілів енергетичної інфраструктури» [6], але також відбудова, відновлення пошкоджених територій та подолання екологічної кризи, яка загострюється внаслідок збройною агресії.

Отже, просторовий розвиток України визначається складним поєднанням природно-географічних, соціально-економічних, інфраструктурних, політичних та геостратегічних факторів. Для успішного розвитку необхідно відновлення/модернізація інфраструктури; зменшення регіональної та цифрової нерівності; розвиток інноваційної економіки; посилення інтеграції у світові ринки. Вирішення цих проблем вимагає величезних ресурсів, але воно також створить унікальні можливості для модернізації та реформ післявоєнної економіки України.

Список використаних джерел:

1. Stiglitz J.E., Sen A., Fitoussi J.-I. Mis-measuring Our Lives Why GDP Doesn't Add Up. The report by the Commission on the Measurement of Economic Performance and Social Progress. The new press. New York. 2010
2. Стратегія сталого розвитку України до 2030 року. URL: <https://surl.li/vnocqz>.
3. Як ООН підтримує Цілі сталого розвитку в Україні. URL: <https://surl.li/vispqz>.
4. Завдання та індикатори. Досягнення цілей сталого розвитку в Україні на період до 2030 року. URL: <https://surl.li/odpjm>.
5. Мельник М., Лещух І., Тимків Д. Просторове планування як інструмент формування інтегрованого економічного простору України в умовах повоєнної відбудови. *Галицький економічний вісник*, № 4(89). 2024. С. 19–27. URL: <https://surl.li/ermawa>.
6. Українська економіка у 2024 році: спецвипуск Трекеру. URL: <https://surl.li/xapdpd>.